

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3868/22
14.9.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Целетовић Цуцић, председника већа и судија Александре Лековић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Радослав Спасић из Смедеревске Паланке, Светог Саве бр.14, против тужене Републике Србије, Министарство правде, Београд, Немањина бр. 22-26, коју заступа Државни правобранилац, одељење у Пожаревцу, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Основног суда у Великој Плани, Судске јединице у Смедеревској Паланци П 1383/19 од 10.3.2022. године, у седници већа одржаној дана 14.9.2023.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужиоца АА из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Великој Плани, Судске јединице у Смедеревској Паланци П 1383/19 од 10.3.2022. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе и повреде права на слободу кретања, исплати износ од 1.000.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења, па до исплате, као неоснован. Другим ставом изреке пресуде,

обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 11.250,00 динара, у року од 15 дана од пријема пресуде.

Против наведене пресуде, тужилац је благовремено изјавио жалбу, побијајући исту у целости, због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” број 72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужиоца неоснована.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би првостепена одлука морала бити укинута. Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју тужилац неосновано указује у жалби, будући да је изрека пресуде разумљива и није противречна разлозима пресуде јер су у пресуди наведени јасни и непротивречни разлози о свим битним чињеницама, нити о битним чињеницама постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа, записника о исказима датим у поступку и самих тих исправа и записника и изведених доказа, па побијана пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању и стању у списима предмета, тужилац је пресудом Основног суда у Великој Плани К.бр.131/18 од 10.7.2018. године оглашен кривим да је извршио кривично дело из члана 204. став 1. тачка 1. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 1 године и 2 месеца, у коју казну му се има урачунати време проведено у притвору од 11.4.2014. године до 20.8.2014. године. Наведена пресуда је преиначена пресудом Апелационог суда у Београду Кж1.бр.894/18 од 6.12.2018. године и то тако што је тужилац ослобођен оптужбе да је извршио кривично дело из члана 204. став 1. тачка 1. КЗ. Током вођења кривичног поступка, тужиоцу је решењем Основног суда у Смедереву Кв.бр.376/10 од 29.10.2010. године одређен притвор, по основу кога је лишен слободе дана 11.4.2014. године и у притвору остао до 20.8.2014. године, односно укупно 132 дана. Тужилац је дана 15.3.2019. године туженој поднео захтев за накнаду нематеријалне штете услед неоснованог лишења слободе у износу од 1.000.000,00 динара, али о том захтеву није одлучено у законском року.

Кривични поступак против тужиоца је покренут подношењем Захтева за спровођење истраге, дана 26.06.2009.године, против ББ и тужиоца, као осумњичених, због основане сумње да су у ..., у ноћи 28/29.11.2006.године извршили кривично дело из члана 204. став 1. тачка 2. КЗ, на штету оштећеног ВВ, на начин ближе описан у пријави. Уз захтев је достављен и Извештај МУПа, ПУ Смедерево од 17.06.2009.године, у коме је констатовано да са осумњиченим АА, овде тужиоцем, није обављен разговор, јер се исти крије и налази у бекству и јер је од стране Општинског суда у Великој Плани за њим расписана потерница. Током даљег вођења кривичног поступка, дошло је до раздвајања поступка у односу на тужиоца, као окривљеног, који је био недоступан и за којим је расписана потерница, а након што је обезбеђено

присуство окривљеног, овде тужиоца, спојени су поступци по више оптужница које су против њега поднете.

Из записника Општинског суда у Великој Плани Ки бр.380/07 од 26.12.2007. године, утврђено је да је тужилац пре почетка салушања упозорен да је дужан да се одазове на сваки позив суда и да суд обавести о свакој промени адресе пребивалишта, а решење о споровођењу истраге Ки 380/07 од 26.12.2007. године уручено је тужиоцу дана 26.12.2007. године, што је утврђено увидом у потписану доставницу у списима предмета К 131/18. Даље је из записника Општинског суда у Великој Плани К 414/08 од 18.11.2009. године, утврђено да је главни претрес одложен, јер тужилац, као окривљени, није уредно позван на рочиште. Дописом Општинског суда у Великој Плани од 18.11.2009. године наложено је Полицијској станици у Великој Плани да достави адресу за тужиоца, јер из повратнице произилази да је исти у иностранству, па је Полицијска станица у Великој Плани дописом од 5.3.2010. године обавестила суд да је тужилац приведен дана 27.2.2010. године у Централни затвор у Београду, ради издржавања казне затвора у трајању од 4 месеца. Према допису Окружног затвора Смедерево од 5.8.2010. године, тужилац је пуштен на слободу 13.7.2010. године, а Основни суд у Смедереву издао је наредбу К 664/10 од 9.8.2010. године за принудно довођење тужиоца и исту проследио ПС Велика Плана, те је дописом К 664/10 од 30.8.2010. године суд затражио од ПС Велика Плана да се изјасни о разлозима непоступања по наредби за принудно довођење. Према допису ПС Велика Плана од 13.9.2010. године полицијски службеници нису поступили по наредби суда, јер тужилац није пронађен у месту пребивалишта, јер се исти крије од полиције.

Наредбом Основног суда у Смедереву К бр.664/10 од 29.10.2010. године, за тужиоцем је била расписана потерница, а из извештаја Полицијске станице Велика Плана од 30.8.2010. године и 6.9.2010. године произилази да тужилац није пронађен на адреси са којом суд располаже и да је реч о лицу које се крије од полиције збор раније извршених кривичних дела. Тужиоцу је решењем Основног суда у Смедереву Кв.бр.376/10 од 29.10.2010. године, одређен притвор у трајању од два месеца, из разлога предвиђених одредбом члана 142 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку ("Службени лист РС" бр.58/04), а у образложењу решења је наведено да је тужиоцу притвор одређен зато што је био недоступан органу поступка. С обзиром на то да је оптужени био недоступан, а да се пред истражним судијом обавезао да ће суд обавестити о свакој промени адресе, да је тужиоцу било познато да се кривични поступак води против њега, те да је имао обавезу да присуствује главним претресима, суд је утврдио да постоје околности из члана 142 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку које указују да се окривљени крије.

Дописом ПУ Смедерево од 11.4.2014. године Основни суд у Великој Плани обавештен је да је тужилац лишен слободе дана 11.4.2014. године, након чега је приведен суду, где је на записнику К 44/14 од 15.4.2014. године изјавио да је лишен слободе у Новој Пазови, где је живео од 2009. године, односно од изласка из Окружног затвора у Смедереву дана 13.7.2010. године, па до лишења слободе, као и да није пријавио ново пребивалиште у ..., јер је знао да се против њега води кривични поступак пред Основним судом Смедереву, као и један поступак пред Основним судом у Панчеву, као и да је знао за овај кривични поступак, јер је оптужницу примио за време

издржавања казне затвора у Окружном затвору у Смедереву. Решењем Основног суда у Великој Плани Кв 20/14 од 15.4.2014. године тужиоцу је продужен притвор у трајању од 60 дана због постојања околности које указују на опасност од бекства у смислу члана 211 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку, а затим је је решењем истог суда К 44/14 од 23.5.2014. године притвор продужен до упућивања у завод за извршење кривичних санкција, а најдуже док не истекне време трајања казне затвора изречене у првостепеној пресуди, због постојања околности које указују на опасност од бекства у смислу члана 211. став 1. тачка 1. ЗКП („Службени гласник РС”, бр.72/2011 и др.), а на основу члана 25. КЗ. Наведено решење је потврђено решењем Вишег суда у Смедереву Кж2.бр. 40/14 од 10.6.2014. године. Пресудом Основног суда у Великој Плани К.бр.44/14 од 23.5.2014. године, тужилац је осуђен на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци, због кривичног дела из члана 204. став 1. тачка 1. КЗ, а у коју казну му се има урачунати време проведено у притвору од 11.4.2014. године. Решењем Апелационог суда у Београду Кж1.бр.979/14 од 22.7.2014. године укинута је наведена пресуда и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, док је према тужиоцу продужен притвор до наредне одлуке првостепеног суда. Решењем Основног суда у Великој Плани Кв.бр.69/14 од 20.8.2014. године укинут је притвор према тужиоцу, те је наложено да се исти одмах пусти на слободу. Тужилац је дана 20.08.2014. године пуштен на слободу.

Према изводу из Казнене евиденције ПУ у Пожаревцу од 26.11.2007. године, који је прибављен у току кривичног поступка, тужилац је осуђиван: - пресудом Окружног суда у Смедереву К.бр.45/94 од 21.10.1994. године на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци; - пресудом Општинског суда у Пожаревцу К.бр.720/82 од 23.2.1983. године на казну затвора у трајању од 3 године и 6 месеци; - пресудом Другог општинског суда у Београду К.бр.1217/82 од 20.6.1983. године на казну затвора у трајању од 4 месеца; - пресудом Општинског суда у Пожаревцу К.бр.8/87 од 28. 4. 1987. године на казну затвора у трајању од 8 месеци; - пресудом Окружног суда у Смедереву К.бр.64/87 од 9.10.1987. године на казну затвора у трајању од 3 године и 6 месеци; - пресудом Општинског суда Велика Плана К.бр.191/88 од 27.11.1989. године на казну затвора у трајању од 3 месеца; - пресудом Општинског суда у Смедеревској Паланци К.бр. 122/96 од 25.9.1996. године на казну затвора у трајању од 3 месеца; - пресудом Општинског суда у Великој Плани К.бр.41/93 од 25.4.1994. године на казну затвора у трајању од 7 месеци; - пресудом Општинског суда у Смедереву К.бр.423/95 од 27.9.1996. године на казну затвора у трајању од 4 месеца; - пресудом Општинског суда у Великој Плани К.бр.36/93 од 23.12.1996. године на казну затвора у трајању од 1 године и 9 месеци; - пресудом Општинског суда у Смедереву К.бр.309/94 од 28.12.1995. године на казну затвора у трајању од 1 године; - пресудом Општинског суда у Кучеву К.бр.26/96 од 28.5.1997. године на казну затвора у трајању од 1 године и 3 месеца; - пресудом Општинског суда у Великој Плани К.бр.276/93 од 19.8.1997. године на казну затвора у трајању од 4 месеца; - пресудом Општинског суда у Смедеревској Паланци К.бр.202/94 од 18.11.1996. године на казну затвора у трајању од 3 месеца и пресудом Општинског суда у Великој Плани К-бр.393/94 од 20.7.1998. године на казну затвора у трајању од 10 месеци.

Из исказа тужиоца утврђено је да је лишен слободе у ... у својој кући, где је живео са супругом. Приликом лишавања слободе службеници полиције су поступали

коректно. Лишен је слободe по налогу Основног суда у Смедереву и спроведе у Окружни затвор у Смедереву, где је био притворен. У притвору је провео 4 месеца и 9 дана, након чега му је притвор укинут од стране Апелације. Раније је био осуђиван више пута, због кривичних дела крађе и туче, на затворску казну једанпут. У време лишења слободe радио је као непријављени радник, електрозаваривач бродова и јахти, а након што је изашао из притвора није могао да нађе никакав посао, јер нико није хтео да га запосли, јер су сви чули да је био у затвору. Током лишења слободe трпео је страхове, тако да у почетку није могао да једе, да виђа своју породицу. Након пуштања из притвора лоше спава, а глава га често боли, а због наведених тегоба обраћао се лекару опште праксе. У комшилуку се ни са ким не дружи и са комшијама је само на “здрово” јер нико не жели да се дружи са њим. Душевни болови због неоснованог лишења слободe трају до данас. Из налаза и мишљења судског вештака др Анђелке Величковић утврђен је интезитет и дужина трајања душевних болова тужиоца које је доживео услед неоснованог лишења слободe.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, а применом одредби чл. 583 и 584 став 1 тачка 1 и став 2 ЗКП и чл. 200 Закона о облигационим односима, првостепени суд је донео побијану одлуку којом је одбио тужбени захтев тужиоца, с обзиром на то да је тужилац својим поступцима проузроковао лишење слободe. Приликом доношења одлуке, првостепени суд је имао у виду да је тужилац, као осумњичени, приликом саслушања пред истражним судијом Општинског суда у Великој Плани обавештен да је дужан да обавести суд о промени адресе пребивалишта, што је и потврдио потписом на записнику Ки.бр.380/07 од 26.12.2007. године. Међутим, тужилац се није одазивао на позиве суда, који му нису ни могли бити уручени, јер се по извештају поште налазио у иностранству, а суд је безуспешно покушавао да му достави позиве и преко ПС у Великој Плани, те је Основни суд у Смедереву издао наредбу К 664/10 од 9.8.2010. године за принуђено довођење тужиоца, по којој надлежна ПС у Великој Плани није поступила, зато што тужилац није пронађен у месту пребивалишта, а констатовано је и да се исти крије од полиције. С тога је тужиоцу притвор одређен из разлога предвиђених у члану 142 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку, јер се као окривљени крио и био је недоступан органу поступка. Имајући у виду наведено, првостепени суд је нашао да је тужилац непосредно проузроковао своје лишење слободe, односно одређивање притвора у трајању од 132 дана, јер је пропуштањем да обавести суд о промени адресе пребивалишта, односно боравишта, сам довео до тога да му суд одреди притвор. Такође, првостепени суд је имао у виду да је тужилац знао да се против њега води кривични поступак, имајући у виду да је на записнику К 44/14 од 15.4.2014. године изјавио да је знао за наведени кривични поступак, јер је оптужницу примио за време издржавања казне затвора у Окружном затвору у Смедереву. Одлуку о трошковима поступка првостепени суд је донео је применом одредби члана 153 став 1, 154 и 162 Закона о парничном поступку.

По оцени Апелационог суда, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку јасне и довољне разлоге које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Неосновани су наводи жалбе тужиоца да је првостепени суд погрешно применио материјално право на утврђено чињенично стање, те да није адекватно ценио чињеницу да је пресудом Апелационог суда у Београду Кж 894/18 од 6.12.2018. године тужилац ослобођен од оптужбе, а да се његово поступање може ценити само у смислу доприноса настанку штете. Ово с тога што је првостепени суд правилно оценио све околности под којима је тужиоцу одређен притвор, односно постојање узрочно-последичне везе између понашања тужиоца и одређивања притвора, те је правилно закључио да је тужилац у конкретном случају својим недозвољеним поступцима проузроковао лишење слободе због чега нема право на накнаду нематеријалне штете.

Наиме, одредбом члана 584 став 2 Законика о кривичном поступку ("Службени гласник РС" број 72/11, са каснијим изменама и допунама) који је важио у време пресуђења, као и одредбом члана 560 став 3 Законика о кривичном поступку ("Службени гласник РС" број 58/04... 76/10) који је важио у време одређивања притвора, изричито је прописано да накнада штете не припада лицу које се сматра неосновано лишеним слободе, уколико је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе.

Истом законском одредбом, у ставу првом, законодавац одређује појам лица неосновано лишеног слободе, прописујући да су то, између осталих и лица која су била лишена слободе у поступку који је против њих вођен, а који је окончан правноснажним решењем којим је поступак обустављен или правноснажном пресудом којом је оптужба одбијена или лицу ослобођеном од оптужбе.

Законом о облигационим односима прописано је да се одредбе тог закона примењују на облигационе односе који се уређују другим савезним законима, у питањима која нису уређена тим законом (члан 23), као и да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција (члан 172. став 1).

Сходно изнетом, из одредбе члана 23. Закона о облигационим односима произилази да одредбе Законика о кривичном поступку о накнади штете због неоснованог лишења слободе, као одредбе посебног закона дерогирају примену опште одредбе члана 172. став 1. тог Закона. Према тим одредбама, тужилац спада у круг лица неосновано лишених слободе, јер је током вођења кривичног поступка био лишен слободе, а поступак је окончан правноснажном пресудом којом је ослобођен од оптужбе. Међутим, одредбама истог Закона прописана је и општа законска негативна претпоставка која искључује право тужиоца на накнаду штете по том основу, зато што је својим недозвољеним поступцима проузроковао лишење слободе.

Под недозвољеним поступцима сматрају се радње усмерене на избегавање поступка, односно радње којима се отежава спровођење поступка или утврђивање правог стања као што је неодрживање позивима, пропуштање да се пријави промена адресе становања, сакривање и слично. У том смислу, наведена околност, да је тужилац сопственим поступањем узроковао одређивање притвора у предметном кривичном поступку, несумњиво произилази из чињенице да тужилац није пријавио промену свог пребивалишта, односно боравишта иако је на такву дужност био

упозорен, због је чега био недоступан државним органима, те је решењем Основног суда у Смедереву Кв. бр.376/10 од 29.10.2010. године тужиоцу одређен притвор у смислу одредбе члана 142 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку, због постојања околности које указују да се оптужени крије. И у свим каснијим актима основ даљег продужавања притвора била је одредба члана 211 став 1 тачка 1 Законика о кривичном поступку ("Службени гласник РС" број 72/11, са каснијим изменама и допунама), односно постојање околности које указују на опасност од бекства, а тужилац је све до 2014. године, када је приведен и притворен, био недоступан државним органима.

Тужилац је, и по сопственом исказу, имао сазнање о покренутом кривичном поступку, с обзиром на то да је оптужницу примио за време издржавања казне затвора у Окружном затвору у Смедереву и да је саслушан у истражном поступку у предмету Општинског суда у Великој Плани Ки 380/07 дана 26.12.2007. године, када је пре саслушања упозорен да је дужан да се одазове на позив суда и да суд обавести о свакој промени адресе пребивалишта, након чега му је уручено решење суда Ки 380/07 од 26.12.2007. године о спровођењу истраге. И поред тога, тужилац се није одјавио са адресе ранијег пребивалишта, нити је пријавио нову адресу пребивалишта, односно боравишта надлежном органу, чиме је проуроковао издавање потернице и одређивање притвора, јер државни органи нису имали податак, нити сазнање где се тужилац, као лице против кога се води кривични поступак, налази.

Из наведених разлога, по схватању Апелационог суда, тужилац је својим радњама и поступцима скривио одређивање притвора, па је правилна одлука првостепеног суда о испуњености услова прописаних одредбом члана 560. став 3. Законика о кривичном поступку, односно одредбом чл. 584. став 2. сада важећег Законика о кривичном поступку, за непостојање права тужиоца на накнаду штете. Ово нарочито имајући у виду да је и сам тужилац је пред Основним судом у Великој Плани на записнику К 44/14 од 15.4.2014. године изјавио да је у ... живео од 2009. године, односно од изласка из Окружног затвора у Смедереву дана 13.7.2010. године, па до лишења слободе, али да није пријавио ново пребивалиште јер је знао да се против њега воде кривични поступци, што све упућује на закључак да се тужилац крио, у циљу избегавања кривичне одговорности.

Сходно свему наведеном, а како се ни осталим жалбеним наводима не доводи основано у питање законитост и правилност првостепене пресуде, овај суд је жалбу тужиоца одбио и потврдио првостепену пресуду применом одредбе члана 390 Закона о парничном поступку.

Правилна је одлука о трошковима поступка донета применом одредби члана 153 став 1, 154 и 162 Закона о парничном поступку.

Из изнетих разлога, у смислу одредбе члана 390 и 401 тачка 2 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" број 72/11...55/14, 87/18), одлучено је као у ставу првом изреке пресуде.

Другим ставом изреке ове пресуде, сходно члану 165 став 1 Закона о парничном

поступку, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка, с обзиром да је правни лек тужиоца одбијен као неоснован.

**Председник већа-судија
Весна Целетовић Цуцић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић